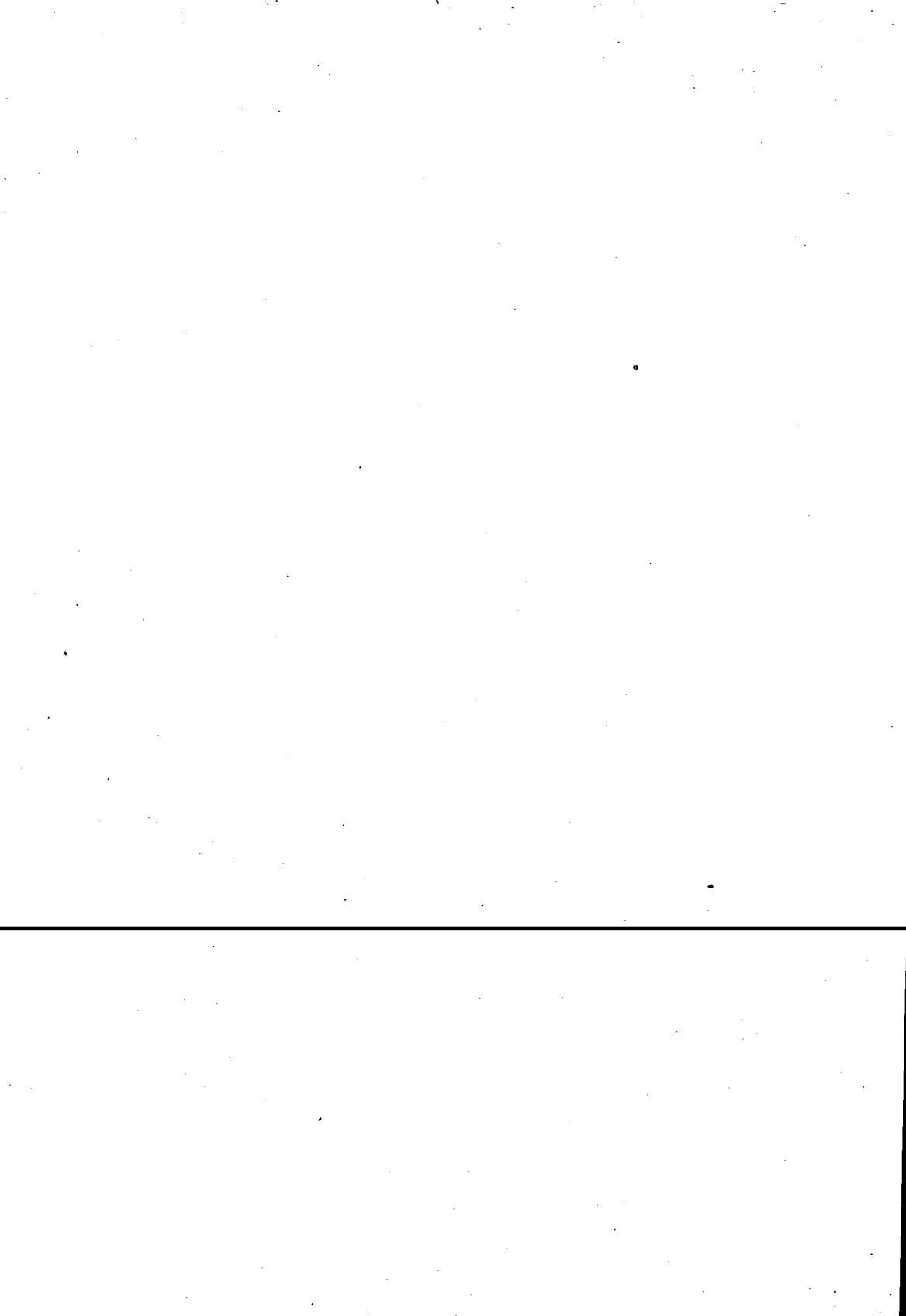

Ὁ Ἅγιος Γεράσιμος ὁ νέος.

Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ «Ο ΝΕΟΣ»

ΑΣΚΗΤΗΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

(1509 - 15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1579)

Ὁ ἅγιος Γεράσιμος, ὁ νέος ἀσκητῆς ἐπικαλούμενος, ἐγεννήθη ἐν τῷ χωρίῳ Τρίκαλα τῆς Ἐπαρχίας Κορινθίας τοῦ νῦν νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, ἐκ πατρὸς Δημητρίου Νοταρᾶ καὶ μητρὸς ὀνόματι Καλῆς. Διὰ τὴν χρονολογίαν τοῦ βίου αὐτοῦ ὡς βάσις ἀσφαλῆ θέτομεν τὸ ἔτος τῆς τελευτῆς αὐτοῦ 1579. Ἦτο τότε ἑβδομηκοντούτης, ἐπομένως ἐγεννήθη τῷ 1509. Οἰκογένειαι Νοταράδων ὑπῆρχον εἰς διαφόρους τόπους τῆς Πελοποννήσου, τοιαύτη δὲ ὑπῆρχε καὶ ἐν τῷ μικρῷ ἐκείνῳ χωρίῳ τῆς Κορινθίας. Δυστυχῶς δὲν γνωρίζομεν λεπτομερῶς τὰ κατὰ τὴν νεότητα αὐτοῦ, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἐξ ἐπιφανοῦς καὶ πλουσίας οἰκογενείας καταγόμενος ἔτυχεν ἐπιμεμελημένης ἀνατροφῆς. Ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ μετέβη εἰς Ζακύνθον. Εἰκάζομεν ὅτι πρὸς συμπλήρωσιν τῆς στοιχειώδους παιδείσεως, ἦν ἔλαβεν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖ, διέτριψε δ' ἐν Ζακύνθῳ ἐπὶ ἱκανόν, καὶ τότε καὶ ὕστερον, ὡς θὰ ἴδωμεν, δὲν εἶναι δὲ γνωστὸν ἂν ἐπεσκέφθη καὶ αὐθις τὸ χωρίον ἐξ οὗ κατήγετο. Οὐδεμία περὶ τούτου μαρτυρία ὑπάρχει. Ἐκ Ζακύνθου ὁρμηθεὶς περιώδευσε πολλοὺς τόπους, κατὰ τὰς παραδόσεις τὰς συμπεριληφθεῖσας ἐν τῇ βιογραφίᾳ αὐτοῦ, ἦτοι διάφορα μέρη τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, τὴν Θεσσαλίαν, τὰς παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον πόλεις, τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν Χαλκηδόναν. Διὰ τίνα ἀρὰ γε λόγον καὶ διὰ τίνα σκοπὸν ἀνέλαβε τὰς περιουσίας ἐκείνας; Ὑποθέτομεν ὅτι ὁ Γεράσιμος ἐν Ζακύνθῳ θὰ ἐγνωρίσθη πάντως μετὰ τοῦ διαπρεποῦς Ζακυνθίου μοναχοῦ Παχωμίου Ρουσάνου, ὅστις εἶναι βέβαιον, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ μαρτυρίαν, ὅτι ἐγεννήθη ἐν Ζακύνθῳ τῷ 1508 κατὰ μῆνα Νοέμβριον¹. Ἐπομένως ὁ Παχώμιος καὶ ὁ Γεράσιμος ἦσαν σύγχρονοι. Ὁ Παχώμιος Ρου-

¹ Ἰω. Καρμίρη, Ὁ Παχώμιος Ρουσάνος καὶ τὰ ὀνόματα δογματικὰ αὐτοῦ ἔργα, καὶ ἄλλα ἔργα αὐτοῦ, νῦν τὸ πρῶτον ἐκδιδόμενα, Ἐν Ἀθήναις 1935, σ. 4 ἐξ. Πρβλ. Νικολάου Κατράμη, Ἀρχιεπ. Ζακύνθου, Φιλολογικὰ Ἀνάλεκτα Ζακύνθου, Ἐν Ζακύνθῳ 1880, σελ. 231 ἐξ., ἐνθα αἱ χρονολογίαι ἐσφαλμέναι.

σάνος ἔνωρις προσῆλθεν εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, καρεῖς μοναχὸς ἐν τῇ ἐν Ζακύνθῳ Μονῇ τῶν Κρημνῶν, ἐν ἣ καὶ ἔλαβε τὴν πρώτην μόρφωσιν. Ἀναμφιβόλως ὁ Γεράσιμος μεταβάς εἰς Ζακύνθον ἐγνώρισε τὸν Παχώμιον ὄστις, ζηλωτὴς ὢν καὶ πνευματώδης, ἀνέλαβεν ὡς ἱεραπόστολος περιοδεῖας εἰς τὰς διαφόρους χώρας τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ ἵνα γνωρίσῃ καὶ μελετήσῃ ταύτας, ἐρευνήσῃ τὰς βιβλιοθήκας αὐτῶν, διδαχῆ καὶ διδάξῃ. Κατὰ σύμπτωσιν ὁ Παχώμιος Ρουσάνος ἐπεσκέφθη τὰς χώρας, ἃς περίπου καὶ ἡ βιογραφία τοῦ ἁγίου Γερασίμου ἀναφέρει, Ἀττικὴν, Πελοπόννησον, Θεσσαλίαν, Ἡπειρον, Μακεδονίαν, Θράκην, Ἐπτάνησον, Κρήτην, Κύπρον, Κάρπαθον, Χίον, Λέσβον, Κωνσταντινούπολιν, Εὐξείνιον Πόντον, Ἁγίον Ὄρος, ἔτι δὲ καὶ Παλαιστίνην, εἰς τὴν ὁποίαν, ὡς θὰ ἴδωμεν, μετέβη καὶ ὁ Γεράσιμος. Εἶναι περισσότεραι αἱ χώραι αἱ ἀναφερόμεναι ἐν τῷ βίῳ τοῦ Παχωμίου Ρουσάνου, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀπίθανον ὅτι ἡ βιογραφία τοῦ ἁγ. Γερασίμου παρέλειψέ τινας¹. Τίς δὲ δὲν ἀναγνωρίζει μεγίστην ὁμοιότητα τῶν περιοδειῶν τοῦ ἁγ. Γερασίμου πρὸς τὰς περιοδεῖας τοῦ Παχωμίου Ρουσάνου; Ἐφ' ὅσον δὲ ἦσαν σύγχρονοι, δύο τινὰ δέον νὰ ὑποθέσωμεν, ἢ ὅτι ὁμοῦ εἶχον ἀναλάβει τὰς περιοδεῖας ἐκείνας, ἢ ὅτι ὁ εἰς ἐμμνήθη τὸν ἕτερον, ἀσφαλῶς δὲ δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν ὅτι ὁ σκοπὸς τῶν περιοδειῶν τοῦ ἁγ. Γερασίμου ἦτο ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν τοῦ Παχωμίου Ρουσάνου, ἀλλ' οὗτος διηυκρίνησε τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς καὶ τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ. Τοῦ ἁγ. Γερασίμου δὲν ἐγνώσθη ἐπιστολὴ τις ἢ συγγραφή.

Ὁ Παχώμιος Ρουσάνος εὕρισκετο ἐν Ἁγίῳ Ὄρει κατὰ τὰ ἔτη 1536, 1538, 1539, 1540, 1542 καὶ 1544, ἀλλ' ἀκριβῶς μόνον κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα ἠδύνατο νὰ μεταβῆ εἰς Ἁγίον Ὄρος καὶ ὁ ἁγ. Γεράσιμος, περιβληθεὶς ἐκεῖ τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ παραμείνας χρονικόν τι διάστημα ἐκεῖ. Διότι ἐξ Ἁγίου Ὄρους μετέβη εἰς Παλαιστίνην, πάντως δὲ ἡ μετάβασις αὐτοῦ ἐγένετο μετὰ τὸ 1537, διότι εὗρεν ἐν Ἱεροσολύμοις Πατριάρχην τὸν ἐξ Ἀραχώθης τῆς Αἰγιαλείας Γερμανὸν (1537-1579)². Ὁ Γερμανὸς κατήγετο πιθανῶς ἐκ Νοταράδων.

¹ Ὁ Παχώμιος Ρουσάνος ἐπεσκέφθη καὶ τὴν παρὰ τὰς Ἀθήνας Μονὴν τοῦ ὁσίου Μελετίου (*Χρυσοστόμον Παπαδοπούλου*, Ἀρχιεπισκ. Ἀθηνῶν, Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Μοναχικοῦ βίου ἐν Ἑλλάδι. Β'. Ὁ Ὅσιος Μελέτιος ὁ «νέος», Ἐν Ἀθήναις 1935, σ. 30), ἀναμφιβόλως δὲ τοῦτο ἐπραξε καὶ ὁ ὄσιος Γεράσιμος διελθὼν τῶν Ἀθηνῶν.

² Περὶ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Γερμανοῦ πρὸβλ. *Χρυσοστόμον Α. Παπαδοπούλου* Ἀρχιμανδριτοῦ, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων, ἐν

Ἄγνωστον εἶναι ἂν συνέπεσεν ἡ μετάβασις τοῦ Παχωμίου Ρουσάνου εἰς Παλαιστίνην μετὰ τῆς τοῦ ἁγ. Γερασίμου, ὅστις, κατὰ τὴν βιογραφίαν αὐτοῦ, ἐκ Παλαιστίνης ἐπεσκέφθη τὴν Μονὴν τοῦ ὄρους Σινᾶ, τὴν Ἀντιόχειαν, τὴν Δαμασκόν, τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Λιβύην Πάντως ἐγνώρισε καὶ τὸν Ἀλεξανδρείας Ἰωακείμ τὸν «Πάνυ» τὸν ἐξ Ἀθηνῶν. Ἄλλ' εἶναι πολὺτιμος ἡ πληροφορία, καθ' ἣν παρέμεινεν ἐν Παλαιστίνῃ ἐπὶ δωδεκαετίαν ὄλην, μετὰ τὰς τελευταίας ταύτας περιουσίας. Ὅπως δὲ ὁ Γερμανὸς καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ Ἰωακείμ, Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, εἶχον ὑπηρετήσῃ ἐν τῷ Ναῶ τῆς Ἀναστάσεως, οὕτω καὶ ὁ Γεράσιμος ὑπηρετήσεν ἐν αὐτῷ. Περὶ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἢ ἐν τῷ Ναῶ τῆς Ἀναστάσεως ὑπηρεσία ἀπέβη βαρεία, διότι οἱ Τοῦρκοι ἐπέβαλον φόρον διὰ τοὺς εἰσερχομένους εἰς αὐτόν, ἐπομένως ἔμεινεν οὗτος συνήθως κλειστὸς ἐπὶ ἡμέρας. Ὁ Πατριάρχης Γερμανὸς ἐν τινι ἐγκυκλίῳ αὐτοῦ περιέγραψε τὰς μεγάλας στενοχωρίας, ἃς διήρχετο ἡ Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων. Μετὰ πάροδον χρόνου τινὸς ὁ Γεράσιμος ἐχειροτονήθη Ὑποδιάκονος, Διάκονος καὶ Πρεσβύτερος ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ ἐπὶ τοῦ Παναγίου Τύφου, ἐξελθὼν δ' ἐξ αὐτοῦ παρέμεινεν ἐπὶ ἱκανὸν παρὰ τὸν Ἰορδάνην ἀσκούμενος. Παρὰ τὸν Ἰορδάνην εὐρίσκετο ἡ ἔνδοξος Μονὴ τοῦ ἁγ. Γερασίμου, ἀκμάσαντος κατὰ τὸν ε' αἰῶνα καὶ μεγάλως διὰ τῆς ἀγιότητος τοῦ βίου καὶ τῶν θαυμάτων διακριθέντος¹. Εἰκάζομεν ὅτι ὁ Πατριάρχης Γερμανὸς ὠνόμασε τὸν ἁγ. Γεράσιμον, οὕτινος τὸ κοσμικὸν ὄνομα δὲν εἶναι γνωστὸν, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ παλαιοῦ ἀγίου Γερασίμου, ἐντεῦθεν δὲ ὁ ἅγιος Γεράσιμος καλεῖται «ὁ νέος ἀσκητής», πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ παρὰ τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν ἀσκητοῦ. Ὑπερθεν τῆς Ἱεριχοῦντος καὶ ἀριστερᾷ τῷ πρὸς αὐτὴν ἐξ Ἱεροσολύμων κατερχομένῳ δέικνυται τὸ λεγόμενον Σαραντάριον Ὅρος, ἐνθα ὁ Κύριος ἐνήστευσεν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας. Τὸν Κύριον μιμούμενος καὶ ὁ Γεράσιμος ὁ νέος ἀσκητής, εὐλογία καὶ ἐγκρίσει τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ, ἐνήστευσεν ἐκεῖ, ἀσκούμενος ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας. Εὐκόλον δὲ εἶναι νὰ συμπεράνωμεν ὁποῖαν βαθυτάτην ἐπίδρασιν ἤσκησαν οἱ Ἅγιοι Τόποι ἐπὶ τῆς ψυχῆς τοῦ ἁγ. Γερασίμου καὶ ὁποῖα πνευματικὰ ἐφόδια οὗτος ἐπορεύθη ἐξ

¹ Ἱεροσολύμοις καὶ Ἀλεξανδρείᾳ 1910 σ. 466 κ. ἐξ. *Κυρίλλου Ἀθανασιάδου*, Βίος τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου ἀειμνήστου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Γερμανοῦ, «Εὐαγγελικὸς Κήρυξ» Β' (1870) σ. 143 κ. ἐξῆς.

² *Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου*, Ἀρχιμ., Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων, ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ Ἀλεξανδρείᾳ 1910, σελ. 177.

αὐτῶν διὰ τὴν περαιτέρω πνευματικὴν σταδιοδρομίαν του. Ἀπέβη δὲ εἰς αὐτὸν τόσον προσφιλὴς ἡ Ἱερουσαλήμ, διὰ τῶν ἱερωτάτων ἀναμνήσεών της, ὥστε βραδύτερον τὴν Μονήν, ἣν ἔμελλε νὰ ἰδρῦσῃ ἐν Κεφαλληνίᾳ, ὠνόμασε «Νέαν Ἱερουσαλήμ».

Ἄλλ' ὅς μὴ ἐκπλαγῶμεν, πληροφοροῦμενοι ἐκ τῆς βιογραφίας αὐτοῦ, ὅτι ἀπελθὼν ἐκ Παλαιστίνης μετέβη ὁ ἅγ. Γεράσιμος εἰς τὴν Ἑνετοκρατουμένην Κρήτην. Ἐκεῖ εἶχε μεταβεῖ καὶ ὁ Παχώμιος Ρουσιάνος, ἀλλ' ἄγνωστον πότε. Ἡ ἑλληνικὴ ἐκείνη μεγαλόνησος διήρχετο τότε ἀπὸ θρησκευτικῆς ἀπόψεως περίοδον διωγμῶν τῶν ὀρθοδόξων ἐκ μέρους τῶν λατίνων, οἵκοθεν δ' ἐννοεῖται ὅποιαν παραμυθίαν ἠδύναντο νὰ αἰσθανθῶσιν οἱ ὀρθόδοξοι Κρηῖτες ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ ἐκ τῶν Ἁγίων Τόπων προερχομένου ἁγίου Γερασίμου. Τέλος ἔρχεται ὁ Ἅγιος εἰς Ζάκυνθον, εἰς τὴν ἀφειρητὴν τῶν ἱεραποστολικῶν περιοδειῶν αὐτοῦ. Αὐταὶ ἀποτελοῦσι σπουδαιότατον κεφάλαιον τῆς ζωῆς καὶ δράσεως αὐτοῦ, ἄγνωστον ὅμως, δυστυχῶς, ἐν ταῖς λεπτομερείαις. Εἰς Ζάκυνθον ἐπανέκαμπεν ὁ Ἅγιος ἀφοῦ ἤδη ἐγνώρισεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τοὺς τέσσαρας Πατριαρχικοὺς θρόνους τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἀρχαίαν καὶ ἑνδοξὴν Ἐκκλησίαν Κύπρου, τὰ μοναστικά κέντρα τοῦ ὄρους Σινᾶ καὶ τοῦ ἁγίου ὄρους Ἄθω, εἶδε τὴν τάλαιπωρίαν τοῦ δουλεύοντος ὑπὸ τοὺς τούρκους ἑλληνικοῦ Γένους, ἠσθάνθη τὰς κακώσεις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας παρὰ τῶν μουσουλμάνων καὶ παρὰ τῶν ἑτεροδόξων λατίνων, ἰδίως ἐν Κρήτῃ, ἣτις ἀπετέλεσε τὸν τελευταῖον σταθμὸν τῶν περιοδειῶν του.

Μόλις ὅμως ἀφικόμενος εἰς Ζάκυνθον ἐξεδήλωσε τὰς ἀσκητικὰς αὐτοῦ τάσεις διότι, κατὰ τὸν βιογράφον αὐτοῦ, εὗρὼν ἄγνωστόν τι καὶ ἀπρόσιτον σπήλαιον ἐπὶ δυσβάτου καὶ ἀποκρήμνου τόπου τῶν δυτικῶν μερῶν τῆς νήσου, παρέμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ πενταετίαν, παραδιδόμενος εἰς αὐστηροτάτας ἀσκήσεις καὶ τρεφόμενος διὰ κολοκύνθης ἄνευ ἄλατος καὶ δι' ὀσπρίων βεβρεγμένων ἄνευ ἄρτου. Δὲν εἰσῆλθεν εἰς τινα τῶν ὑπαρχουσῶν Μονῶν, ἀλλὰ προὔτιμησε νὰ ζῆσῃ ἀναχωρητικὸν βίον. Δυστυχῶς ἡ παράδοσις δὲν διέσωσε τὸν τόπον τοῦτον. Ἠκούσαμεν δ' ἐν τῇ νήσῳ Ζακύνθῳ κατὰ τὴν πρόσφατον ἡμῶν ἐπίσκεψιν¹, παράδοσιν, καθ' ἣν ἐξημέρισε καὶ ἐφημέριος τοῦ ἱεροῦ

¹ [Περὶ τῆς ἐπισκέψεως ταύτης πρὸς τὸν ἱ. Πάμφου, Ἡ. Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εἰς Κεφαλληνίαν καὶ Ζάκυνθον, ἐν «Ἐκκλησίᾳ» 1937, ἀριθ. 34-35, 22-24 Ἀύγ.]

Ναοῦ τοῦ ἁγ. Λαζάρου, καὶ ὅτι ἐξωμολόγει ἐκεῖ τοὺς προσερχομένους πρὸς αὐτόν, ἀναμφιβόλως δὲ μεταξὺ τῶν ἐξομολογουμένων ὑπῆρξε καὶ ὁ νεαρὸς τότε Δραγανῆος Σιγοῦρος, ὁ μετὰ ταῦτα περιώνυμος ἅγιος Διονύσιος Ἐπίσκοπος Αἰγίνης, († 17 Δεκεμβρίου 1622). Εἶναι προφανὲς ὅτι ἡ πρόθεσις τούτου ὅπως ἐπισκεφθῆ τὴν Παλαιστίνην ἐνεπνεύσθη ὑπὸ τοῦ ἁγ. Γερασίμου¹. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ζῶν ὁ ἅγιος Γεράσιμος βίον ἀναχωρητικόν, κατήρχετο ἐνίοτε εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγ. Λαζάρου, διότι ὁ ἀσκητικὸς αὐτοῦ χαρακτήρ δὲν συμβιβάζεται πρὸς διαρκῆ παραμονὴν ἐν τῇ πόλει. Ἄν δεχθῶμεν ὡς ἀκριβῆ τὴν πληροφορίαν τῆς βιογραφίας, ὅτι ἐπὶ πενταετίαν διέμεινεν ἐν Ζακύνθῳ ὁ ἁγ. Γεράσιμος, τότε, ἐκ τοῦ ἔτους τῆς τελευτῆς αὐτοῦ (1579) ὀδηγούμενοι, εὐρίσκομεν ὅτι μετέβη εἰς Ζάκυνθον περὶ τὸ 1553 καὶ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν περὶ τὸ 1558, ὅτε ὁ ἁγ. Διονύσιος ἦτο ἑνδεκαετής.

Ὁ ἅγιος Γεράσιμος ἀπῆλθεν ἐκ Ζακύνθου, μεθ' ἧς ἰδιαίτερος εἶχε δεσμούς, ἀναμφιβόλως διότι ἡ ἀγιότης τοῦ βίου αὐτοῦ καὶ τὰ τελούμενα θαύματα προὑκάλουν τὴν συρροὴν πλήθους πρὸς αὐτόν. Πρὸς τοῦτο ἔχομεν δύο ἐνδείξεις. Πρῶτον ὅτι τὸ σχέδιον τῆς ἐπισήμου Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως, δι' ἧς ἐκανονίσθη ὡς ἅγιος, καὶ περὶ ἧς περαιτέρω θὰ σημειώσωμεν τὰ δέοντα, φέρει τὴν χαρακτηριστικὴν ἐπιγραφὴν «εἰς τὸν κανονισμὸν τοῦ ἁγίου Γερασίμου τοῦ ἐν Ζακύνθῳ λάμπαντος». Τοιαύτη ἐπιγραφή, προκειμένου περὶ ἁγίου τῆς Κεφαλληνίας, μίαν μόνον ἐξήγησιν ἐπιτρέπει, ὅτι ἦδη ἐν Ζακύνθῳ εἶχεν ἐκδηλωθεῖ ἡ ἀγιότης τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἡ θαυματουργικὴ αὐτοῦ δύναμις. Δεύτερον δὲ εἰς Κεφαλληνίαν μεταβὰς ὁ ἁγ. Γεράσιμος δὲν παραμένει ἐν πόλει, ἀλλ' ἀποχωρεῖ εἰς ἔρημον τόπον. Προφανῶς λοιπὸν ἐζήτηι τὴν μόνωσιν, ἧς εἶχε στερηθεῖ ἐν Ζακύνθῳ.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα, εἰς Κεφαλληνίαν μετέβη περὶ τὸ 1558, ἐξέλεξε δ' ἐρημικὸν σπήλαιον, ἐγγὺς κείμενον τῆς πόλεως Ἀργοστολίου, δεικνύμενον μέχρι σήμερον, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ συνέβη ὅτι καὶ ἐν Ζακύνθῳ. Πλήθη λαοῦ συνέρρεον πρὸς αὐτὸν ἐλκυσόμενοι ἐκ τῆς ἀγιότητος τοῦ βίου καὶ τῶν θαυματουργιῶν, οὕτως ὥστε, κατὰ τὰς ἀκριβεστέρας πληροφορίας, μόνον ἑνδεκα μῆνας ἠδυνήθη ἐκεῖ

¹ Ὡς γνωστὸν δὲν ἐπραγματοποίησε τὴν πρόθεσιν αὐτοῦ ταύτην ὁ ἅγιος Διονύσιος, διότι κρατηθεὶς ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Νικάνδρου ἐχειροτονήθη Ἐπίσκοπος Αἰγίνης (*Λεωνίδα Ζώνη*, ὁ ἅγιος Διονύσιος ὁ ἐκ Ζακύνθου, "Εκδ. β'. Ἐν Ἀθήναις 1925, σ. 21).

νὰ παραμείνῃ. Ὅθεν προχωρήσας εἰς τὸ βάθος τῆς νήσου, πρὸς τὰς ὑπωρεῖας τοῦ ὄρους Αἴνου, παρὰ τὸ χωρίον Βαλσαμάτα τῆς Ἐπαρχίας Κραναίας, ἐν θέσει «Ὁμαλά», εὗρεν ἐκεῖ παλαιάν τινα καὶ ἐγκαταλελειμμένην Μονήν, κατὰ τινα παράδοσιν κτισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἱερομονάχου Νικολάου Βαλσάμου, ὅστις παρεχώρησεν αὐτὴν εἰς τὸν ἅγ. Γεράσιμον μετὰ τῆς περιοχῆς αὐτῆς. Ὁ ἅγιος Γεράσιμος

Τὸ σπήλαιον ἐν ᾧ ἠσκήτευσεν ὁ ἅγιος.

μοχθήσας προσωπικῶς ἀνώρυξε φρέαρ, τὸ μόνον κατὰ τὰς περιόδους τῶν ἀνομβριῶν διατηροῦν ἐν τῇ περιοχῇ ἐκείνῃ ὕδωρ, καὶ ἐφύτευσε κήπους, ὡς θὰ ἔπρατε πᾶς πεπειραμένος μοναχός. Ὁ Βαλσαμος, παρακινούμενος ὑπὸ τῶν ἐκ φθόνου ὀρμηθέντων χωρικῶν, ἠθέλησε νὰ ἐμποδίσῃ τὰς περαιτέρω ἐργασίας, ἀλλὰ τέλος μετενόησε καὶ ἀφῆκεν ἀνενόητον τὸν ἅγ. Γεράσιμον, ὅστις, ἀνακαινίσας τὸν ὑπάρχοντα τότε μικρὸν ναῖσκον τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ οἰκοδομήσας διάφορα κελліα, ἔδρυσεν τὴν Μονήν, ἣν ὠνόμασε «Νέαν Ἱερουσαλήμ». Παρακληθεὶς δὲ ἐδέχθη εἰς αὐτὴν περὶ τὰς 25 μοναχάς, θυγατέρας προϋχόντων τῆς νήσου, ἐν αἷς ἦσαν καὶ δύο ἀδελφαὶ τοῦ ἱερομονάχου Νικολάου Βαλσάμου. Ἐδέχθη τὸ βᾶρος ἐκεῖνο καὶ ἀπέθη ποδηγέτης καὶ διδάσκαλος τῶν μοναχῶν.

Οὕτως ἴδρυσεν ὁ ἅγ. Γεράσιμος τὴν περιώνυμον αὐτοῦ Μονήν, ἣτις βραδύτερον ἔμελλε νὰ τιμᾶται διὰ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ ὀνόματος. Διότι ἐπὶ δέκα καὶ ἑννέα ἔτη οὐσίως διαβιώσας ἐν αὐτῇ, κατέστησεν αὐτὴν μέγα θρησκευτικὸν κέντρον διὰ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ βίου, τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν θαυμάτων, ἅτινα ἐπετέλει διὰ τῆς πλουσίως κατασηνωσάσης ἐν αὐτῷ θείας χάριτος. Ἡ δρᾶσις ὅμως τοῦ ἁγίου

Τὸ παρὰ τὴν μονὴν τῶν Ὀμαλῶν φρέαρ ἀνορυχθὲν ὑπὸ τοῦ ἁγίου καὶ ὁ πλάτανος φυτευθεὶς ὑπὸ τοῦ ἰδίου.

δὲν περιορίσθη μόνον ἐν τῇ γυναικείᾳ Μονῇ. Ἐκ τινος ἐνδείξεως πολυτιμοτάτης τοῦ ἔγγραφου, δι' οὗ ἐξητήθη παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὁ «κανονισμὸς» αὐτοῦ ὡς ἁγίου, μανθάνομεν ὅτι ὁ ἅγιος εἶχε μαθητάς. Διότι τὸ ἔγγραφον ὑπογράφουσιν ἐκτὸς ἄλλων, ὡς περαιτέρω θὰ ἴδωμεν, καὶ οἱ ἑξῆς: «Ἰωάννης Τζιμάρας μαθητῆς τοῦ ἁγίου, Πέτρος Κώμης μαθητῆς τοῦ ἁγίου, Θεόδωρος Χαλκιόπουλος μαθητῆς τοῦ ἁγίου, Ἀντώνιος Βάλσαμος μαθητῆς τοῦ αὐτοῦ ἁγίου». Εἶχε λοιπὸν «μαθητάς» ὁ ἅγιος. Ἄλλ' ἐν τίνι ἐννοία οὗτοι ἦσαν μαθηταί, δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν. Πιθανῶς ὅμως πρόκειται περὶ μαθητῶν Σχολείου, ἐν ᾧ ἐδίδασκεν ὁ ἅγιος καὶ οὐχὶ

ἀπλῶς περὶ ἀκροατῶν τῆς διδασκαλίας του. Ὁ μέγας αὐτοῦ ζήλος περὶ ἐπικρατήσεως τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν ἐν τῇ ζωῇ καὶ τοῦ φωτισμοῦ τῶν ἀνθρώπων δὲν ἀφήκεν αὐτὸν ὅπως περιορισθῆ μόνον εἰς τὴν ποδηγέτησιν καὶ ἠθικὴν μόρφωσιν τῶν μοναχῶν. Διὰ τὰ ὑπογράψωσι δὲ οἱ ἀνωτέρω τέσσαρες «μαθηταὶ» αὐτοῦ μετὰ τοῦ Ἐπισκόπου Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου Παχωμίου, ὁκτὼ ἱερέων καὶ ἄλλων ἐξεχόντων προσώπων τῆς νήσου τοιοῦτο ἐπίσημον ἔγγραφο, ἀπευθυνόμενον πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, σημαίνει ὅτι

Ἡ ἱ. μονὴ τοῦ ἁγίου Γερασίου

δὲν ἦσαν μικροὶ μαθηταί, ἀλλ' ἄνδρες ἀνεπτυγμένοι ἤδη σημαίνει, ἐπὶ πλέον, ὅτι ὁ ἅγιος ἤρξατο διδάσκων ἀφ' οὗτου ἐγκατεστάθη εἰς Ὀμαλά. Ὡς μαθηταὶ δὲ αὐτοῦ χρηματίσαντες οἱ ὑπογράφωντες ἐγίνωσκον κάλλιστα τὰ κατ' αὐτόν, ἅτε ἐκ τοῦ σύνεγγυς παρακολουθήσαντες τὸν ἅγιον αὐτοῦ βίον καὶ τὰς θαυματουργίας. Τὸ ἀνωτέρω ἔγγραφο δὲ μιλεῖ περὶ τριάκοντα ἐτῶν διαμονῆς αὐτοῦ ἐν τῇ Μονῇ καὶ ἐν ἄλλῳ τόπῳ, ἀλλ' εἶναι προφανές ὅτι πρόκειται περὶ γενικῆς ἐκφράσεως, φαίνεται δὲ ἀκριβεστέρα ἢ πληροφορία, καθ' ἣν ἐν Κεφαλληνίᾳ ἔζησε περὶ τὰ εἴκοσι ἔτη, ἥτοι ἔνδεκα μόνον μῆνας εἰς τὸ σπήλαιον τὸ πρῶτον καὶ δέκα ἔννεα ἔτη ὕστερον εἰς τὰ Ὀμαλά. Ἐν τῷ ἔγγραφῳ ὑπάρχει σπουδαία χρονολογικὴ ἔνδειξις, ἡ ἐξῆς: «Πιστεύεται βεβαίως παρὰ πᾶσι τοῖς ἐνταῦθα (ἐν Κεφαλληνίᾳ) χριστιανοῖς

διαφυλαχθῆναι τὴν νῆσον ταύτην ἀναιχμαλώτιστον ἐν τῷ καιρῷ τῆς τῶν ἀγαρηνῶν μάχης, διὰ προσευχῆς τοῦ αὐτοῦ πατρὸς». Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἀπὸ τοῦ 1570 ἤρξαντο ἐπιθέσεις τῶν τούρκων κατὰ τῆς νήσου καὶ ὅτι αὕτη ἐκινδύνευσε νὰ πάθῃ ὅ,τι εἶχε πάθει πρὸ τεσσαράκοντα δύο ἐτῶν (1538), λεηλατηθεῖσα καὶ καταστραφείσα ὑπὸ τῶν Τούρκων. Δεκατρεῖς χιλιάδες αἰχμάλωτοι Κεφαλλῆνες εἶχον τότε ἀπαχθεῖ ὑπ' αὐτῶν. Διὰ τῶν νέων ἐπιθέσεων ἠδύνατο τελείως νὰ καταστραφῆ ἡ νῆσος, ἀλλ' ἐσώθη διὰ τῶν δεήσεων τοῦ ἁγίου. Μετὰ τινα χρόνον (7 Ὀκτωβρίου 1571) ἐγένετο ἡ καταστροφή τοῦ τουρκικοῦ στόλου ἐν Ναυπάκτῳ καὶ δὲν ἐπανελήφθησαν πλέον αἱ ἐπιθέσεις τῶν ἀγαρηνῶν κατὰ τῆς νήσου. Κοινὴ πεποιθήσις τῶν Κεφαλλήνων ἦτο, κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἔκφρασιν τοῦ ἐγγράφου, ὅτι αἱ δεήσεις τοῦ ἁγίου ἔσωσαν τὴν νῆσον.

Ἐκ τοῦ ἐγγράφου μανθάνομεν καὶ τὰς ἐξῆς λεπτομερείας περὶ τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ὅτι χάριν ἀσκήσεως δὲν ἔτρωγεν ἄρτον «ἀλλὰ διέζη ὀσπρίοις μόνον ὀλίγοις, ὕδατι βεβρεγμένοις καὶ συνεχῶς δακρύοις καὶ προσευχαῖς ἑαυτὸν καθήγγιζε. Καί ποτε τῆς νήσου ὑπ' ἀνομβρίας πασχούσης διὰ προσευχῆς ὑετὸν καταγαγὼν αὐτὴν ἐθεράπευσεν. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἀσθενεῖς καὶ δαιμονῶντας ἰάσατο, ὧν τὰ πάθη καὶ τὰ ὀνόματα μακρὸν ἂν εἶη λέγειν». Οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅποια πνευματικὴ κίνησις εἶχε παραχθεῖ περὶ τὸν ἅγιον, ἔνεκα τῶν γεγονότων ἐκείνων, ἐπιμαρτυρουμένων ὑπὸ τῶν συγχρόνων, αὐτοπτῶν καὶ αὐτηκόων γενομένων.

Ἡ πολιτικῶς καὶ θρησκευτικῶς ξενοκρατουμένη νῆσος Κεφαλληνία εὗρεν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἁγίου μέγιστον πνευματικὸν προστάτην, οἱ δὲ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ διδάσκαλον καὶ ὀδηγὸν πρὸς τὴν ἀρετὴν, ἀσφαλὲς στήριγμα ἐν ταῖς δοκιμασίαις τοῦ βίου. Διὰ τὴν Κεφαλληνίαν ὑπῆρξεν εὐλογία Θεοῦ ἢ ἐν αὐτῇ διαβίωσις τοῦ ἁγίου Γερασίμου.

Τῇ 15 Αὐγούστου 1579 ἐτελεύτησε τὸν βίον ὁ ὄσιος Γεράσιμος ἑβδομηκοντούτης ἐπὶ Ἐπισκόπου Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου Φιλοθέου Λοβέρδου (1567-1580) Κεφαλλῆνος¹. Ἀλλὰ δὲν ἔπαυσεν ἐκδηλῶν τῆς θείας χάριτος τὰς δωρεάς. Ἀναφέρονται θαύματα μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τελεσθέντα, ἰδίως δὲ ἓν, καθ' ὃ γυνὴ τις δαιμονῶσα, μεταβάσα εἰς τὴν Μονήν, θεραπείας χάριν, ἀλλὰ διαφυγοῦσα τὴν προσοχὴν τῶν περὶ αὐτὴν ἔπεσεν εἰς φρέαρ βαθύτατον. Ἐπιφανέν-

¹ Νικολάου Κατράμη, Φιλολογικά Ἀνάλεκτα Ζακύνθου, σ. 76.

τος τοῦ ἁγίου, οὐ μόνον διεσώθη τοῦ πνιγμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐθεραπεύθη. Τοιαῦτα γεγονότα συνετέλουν εἰς τὸ νὰ ζητῆται ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου. Αὕτη δὲ ἐγένετο τῇ 20 Ὀκτωβρίου 1581 ἐπὶ Ἐπισκόπου Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου τοῦ Νεοφύτου Κολοκυθᾶ (1581-1591) Κεφαλλῆνος¹. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐπισκόπου Φιλοθέου Λοβέρδου τὴν θέσιν τοῦ Ἐπισκόπου διεξεδίκησεν ὁ ἅγιος Διονύσιος Συγοῦρος², ἀλλ' οἱ Κεφαλλῆνες ἐπέμενον νὰ ἐκλέγεται πάντοτε Κεφαλλῆν Ἐπίσκοπος, ἀπεφρούσθη δὲ ὁ ἅγ. Διονύσιος ὡς Ζακύνθιος καὶ ἐξέλεγε ὁ Κεφαλλῆν Νεόφυτος Κολακυθᾶς. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου Γερασίμου παρίστατο ἐν τῇ νήσῳ καὶ Ἐξαρχος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχοῦ Ἱερεμίου β' (1570-79, 1580-84), ἄγνωστον ὅμως τίς ἦτο οὗτος. Κατὰ τὴν ἀνακομιδὴν τὸ σκῆνος τοῦ οἴσιου εὐρέθη ἄφθαρτον, ἀναλλοίωτον καὶ εὐωδιάζον. Τὸ γεγονός ὅμως τοῦτο προὐκάλεσε τὴν ἀνεκλάλητον μὲν χαρὰν τῶν ὀρθοδόξων Κεφαλλῆνων, τὴν ἐξέγερσιν δὲ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ λατινικοῦ Κλήρου, ὡς συνάγεται ἐκ τῶν ἐκφράσεων τοῦ ἐν λόγῳ ἐγγράφου, «ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν ἐναντίων *πρὸς κατηγορίαν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν* κινούμενοι ἐλάλουν ἀσέβειαν, ἠναγκάσθημεν προσταγῇ τοῦ μακαρίτου Φιλαδελφείας κυρίου Γαβριὴλ αὐθις ἐνταφιάσαι, ὃ καὶ γέγονεν, ἐάσαντες τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο λείψανον ἐν τῇ γῆι μέχρι τῆς τοῦ Φιλαδελφείας διορίας». Εἶναι προφανές ὅτι ὁ λατινικὸς Κλήρος, ἔχων τὴν παράλογον γνώμην ὅτι μετὰ τὸ Σχίσμα δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξωσιν ἅγιοι ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ³, προὐκάλεσε τὴν ταραχὴν κατὰ τοῦ ἀναφανέντος ἁγίου Γερασίμου. Τὸ «πρὸς κατηγορίαν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν» σημαίνει ὅτι προὐκείτο περὶ ἑτεροδόξων ἐχθρῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Φαίνεται δὲ ὅτι ἰσχυρίζοντο οἱ λατίνοι ὅτι δὲν ἐπρόφθασε ν' ἀποσυντεθῇ τὸ σκῆνος, ἐπειδὴ ἡ ἀνακομιδὴ ἐγένετο ἐνωρὶς. Ἡ Ἑνετικὴ Ἀρχὴ ἔφερε τὸ ζήτημα ἐνώπιον τοῦ προϊσταμένου τῆς ἐν Ἑνετίᾳ Ἑλληνικῆς Κοινότητος Γαβριὴλ Σεβήρου (1541-1616), ὅστις ἀπεφάνθη ὅτι ἔδει νὰ ταφῇ ἐκ νέου τὸ σκῆνος καὶ νὰ γίνῃ ἡ ἀνακομιδὴ αὐτοῦ μετὰ πάροδον ὠρισμένου χρονικοῦ διαστήματος. Ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται ἡ ἀνάμιξις τοῦ Γαβριὴλ

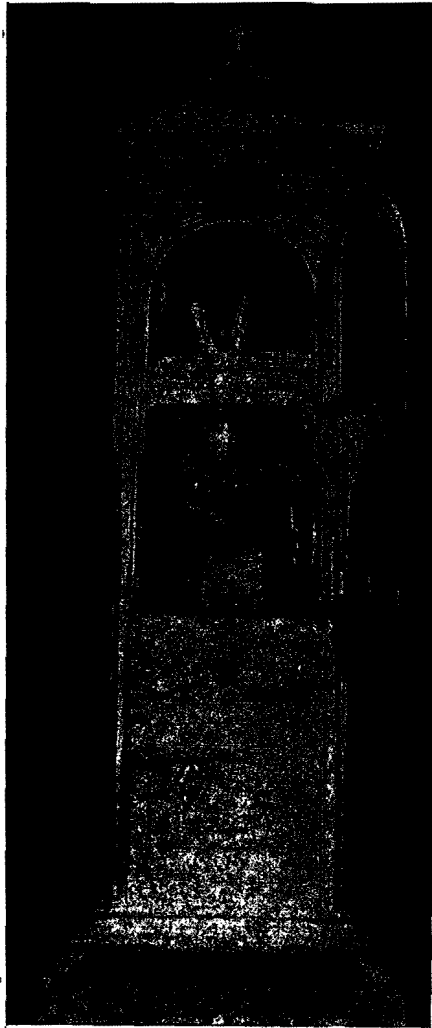
¹ Ν. Κατραμῆ, ἐνθ' ἄν. σ. 77.

² Δ. Χ. Ζώνη, Ὁ ἅγιος Διονύσιος ὁ ἐκ Ζακύνθου, σ. 34-37.

³ Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, Περὶ τῆς ἀνακηρύξεως ἁγίων ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, μετ' ἐπιμέτρου περὶ τοῦ πολέμου τῶν λατίνων κατὰ τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ἀθήναι 1934, σ. 17 ἐξ.

Σεβήρου εις την υπόθεσιν ἐκείνην. Ἐτάφη λοιπὸν καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων τῆς νήσου τὸ ἱερὸν λείψανον τοῦ ἁγίου καὶ ἐκπνευσάσης τῆς ὑπὸ τοῦ Φιλαδελφείας ὀρισθείσης διορίας, πάντως μετὰ τὸ 1616, ὅτε ἀπέθανεν ὁ Φιλαδελφείας, διότι ἐν τῷ ἔγγραφῳ ὀνομάζεται «μακαρίτης», μετὰ νέαν παραμονὴν τοῦ λειψάνου ἐντὸς τῆς γῆς ἐπὶ δύο ἔτη καὶ μῆνας ὀκτώ ἐγένετο νέα ἀνακομιδὴ αὐτοῦ, ὅτε εὗρέθη «τὸ αὐτὸ λείψανον ἀκέραιον, πᾶσαν εὐωδίαν ἐκπέμπον καὶ ἰάματα» ἐπιτελοῦν, ὡς λέγεται ἐν τῷ εἰρημένῳ ἔγγραφῳ.

Τὸ ἔγγραφον τοῦτο, οὕτως πολλάκις ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν, εἶναι αἰτησις τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Κεφαλληνίας πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Κύριλλον Λούκαριν (†1638) περὶ «κανονισμοῦ», ἦτοι περὶ ἐπισήμου ἀνακηρύξεως τοῦ Γερασίμου ὡς ἁγίου. Ἀρχιερεὺς τότε τῆς νήσου ἦτο ὁ Παχώμιος Ἀναλυτῆς (1610-1622) Κεφαλλῆν. Ἡ αἴτησις διεβιάσθη διὰ τοῦ πρώην Μαΐνης Ἱερεμίου, δὲν φέρει δὲ χρονολογίαν. Ἀλλὰ πάντως διεβιάσθη πρὸ τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1622, ὅτε ἐγένετο ἡ ἀνακήρυξις. Διατίθωμεν τὴν αἴτησιν διεβιάσασεν ὁ πρώην Μαΐνης Ἱερεμίας καὶ οὐχὶ ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ τόπου, ὁ καὶ πρῶτος ὑπογραφόμενος; Οὗτος εἶναι γνωστὸν ὅτι ἀπέθανε κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος 1622. Μήπως λοιπὸν πρὸ τῆς ἐκλογῆς διαδόχου

Τὸ ἱερὸν σκῆνος τοῦ ἁγίου

αὐτοῦ ἐγένετο ἡ ἀποστολὴ τῆς αἰτήσεως; Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι διάδοχος αὐτοῦ ἐξελέγη ὁ Ζακύνθιος Παχώμιος Δοξαράς (1622-1628) τέως πρωτοπαπᾶς Ζακύνθου, ὅστις, πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ, μειωνομάσθη Παρθένιος¹. Μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας ἐπετεύχθη ἡ ἐκλογὴ Ζακύνθου Ἐπισκόπου Κεφαλληνίας—Ζακύνθου, ἀλλ' ἔνεκα τῶν ἀντιδράσεων μετὰ ἐξαιτίαν ὁ Δοξαράς ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ. Ἡ αἴτησις «ὡς ἐκ προσώπου τῆς περιφήμου νήσου Κεφαλληνίας» πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Κύριλλον ἀναγράφει γενικῶς τὰ κατὰ τὸν βίον τοῦ ἁγίου καὶ ἀπαριθμεῖ ὠρισμένα θαύματα αὐτοῦ, ὑπογράφουσι δὲ αὐτὴν ὡς «μάρτυρες», ἐκτὸς τοῦ Ἐπισκόπου Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου Παχωμίου καὶ τῶν τεσσάρων μαθητῶν τοῦ ἁγίου, εἰς ἱερομόναχος, ἑπτὰ ἱερεῖς καὶ δύο λαϊκοί.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία διὰ τὴν ἀνακηρύξιν ἐνὸς ἁγίου ἐστηρίζετο ἢ ἐπὶ τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἢ ἐπὶ τῆς ἀγιότητος τοῦ βίου καὶ τῶν θαυμάτων. Διὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν ἀπητεῖτο ἄπλῶς ἡ πιστοποίησις τοῦ γεγονότος τοῦ μαρτυρίου, διὰ δὲ τὴν δευτέραν ἔκθεσις μαρτύρων ἀξιόπιστων βεβαιούντων τὸν ἅγιον βίον καὶ τὰ θαύματα². Ἀκριβῶς ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ἐτηρήθη ὁ ὅρος οὗτος. Ὁ πρῶην Ματῆς Ἱερεμίας διεβίβασεν ἔκθεσιν περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν θαυμάτων τοῦ ἁγίου Γερασίμου βεβαιουμένην ὑπὸ δέκα καὶ πέντε αὐτοπτῶν καὶ μαρτύρων. Ἐπομένως τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον εἶχεν δεῖ ἀπητεῖτο ὅπως προῆλθον εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιθυμίας τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ τῆς Κεφαλληνίας, ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ ὁποῦ ὁ Γεράσιμος ἦτο ἅγιος καὶ πρὸ τῆς ἐπισήμου ἀνακηρύξεως αὐτοῦ.

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κύριλλος Λούκαρις, λαβὼν τὴν αἴτησιν ταύτην τῶν Κεφαλλήνων, ἀπεφάσισε νὰ «κανονίσῃ» τὸν ἅγιον Γεράσιμον, ἀνέθηκε δὲ εἰς τὸν ἐξ Ἀθηνῶν διαπρεπῆ λόγιον σοφὸν διδάσκαλον Θεόφιλον Κορυδαλλέα (†1646), διδάσκοντα τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει, νὰ συντάξῃ τὸ σχέδιον τῆς ἐπισήμου Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς πράξεως. Ὁ Κορυδαλλεὺς πρὸ μικροῦ, ἦτοι περὶ τὸ 1620, εὗρισκετο ἐν Ζακύνθῳ, διδάξας ἐν τῇ Σχολῇ αὐτῆς. Ἀπὸ Ζακύνθου δὲ συνεχάρη τῷ 1621 τὸν Κύριλλον Λούκαριν, γενόμενον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. Ἔτι δ' ἐν Ζακύνθῳ, μοναχὸς ὢν τότε

¹ Ν. Κατράμη, ἐνθ' ἄν. σ. 77. 315. 321.

² Χρυσόστομον Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, Περὶ τῆς ἀνακηρύξεως ἁγίων ἐν τῇ Ὁρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ, σ. 4 ἐξ. 15 ἐξ.

καὶ Θεοδόσιος ὀνομαζόμενος, ἔφερε τὸν τίτλον τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἐξάρχου καὶ ἐλάμβανε τὰ ἐκ Ζακύνθου Πατριαρχικὰ δικαιώματα¹. Ἐν Ζακύνθῳ ὁ Κορυδαλλεὺς ἠδύνατο ν' ἀρυσθῆ πληροφορίας περὶ τοῦ ἁγίου, τοῦ καὶ ἐν Ζακύνθῳ καὶ ἐν τῇ γείτονι Κεφαλληνίᾳ ἀσκήσαντος. Ἠδύνατο νὰ συναντήσῃ πολλοὺς τοὺς προσωπικῶς γνωρίσαντας τὸν ἅγιον. Εἰς τοιοῦτον λόγιον ἄνδρα ὁ Πατριάρχης Κύριλλος ἀνέθηκε τὴν σύνταξιν τοῦ σχεδίου, ὅπερ ἐν κώδικι τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Ἱεράς Μονῆς τῶν Ἰθῆρων ἀνευρόντες πρό τινων ἐτῶν ἐδημοσιεύσαμεν². Εἶναι χαρακτηριστικόν, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐσημειώσαμεν, ὅτι ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ σχεδίου παρίσταται ὁ ἅγιος «ἐν Ζακύνθῳ λάμπας», ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἡ ἐπιγραφή ἐτέθη μεταγενεστέρως, οὐδεμία δὲ μνεία τῆς Ζακύνθου γίνεται ἐν τῷ κειμένῳ, ἀλλ' οὔτε καὶ τῆς Κεφαλληνίας. Τὸ σχέδιον ἔφερε γενικὸν χαρακτήρα, διότι οὔτε τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου Γερασίμου ἐγένετο ρητὴ μνεία, οὔτε τῆς νήσου ἐν ἣ ἠσκήσεν. Ἄλλ' ἀπλῶς μετὰ τὸ προοίμιον λόγος ἐγένετο περὶ ἁγίου, ὁσίων καὶ θεαρέστως βιώσαντος «ἐν τοῖς χωρίοις τῆς νήσου», ὅτι τὰ θαύματα αὐτοῦ οὐ μόνον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων θαυμάζονται, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐπιβεβαιοῦνται καὶ τὰ ἐξῆς, ὅσα συμπεριέλαβεν ἡ Πατριαρχικὴ καὶ Συνδικτικὴ Πράξις, ὀνομάσασα ρητῶς καὶ τὰ Ὁμαλὰ καὶ τὴν Κεφαλληνίαν καὶ τὸν «θεῖον Γεράσιμον». Ἐν τῷ σχεδίῳ λέγεται ὅτι ὁ Πατριάρχης ἀποφαίνεται συνοδικῶς καὶ διορίζεται ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι «γνώμη καὶ τῶν ἐκ τοῦ ἀρχιερατικοῦ καταλόγου», ἀλλ' ἐν τῇ ἐπισήμῳ Πράξει λέγεται «γνώμη καὶ τῶν παρευρεθέντων Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν τοῦ τε Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν Ἀρχιεπισκόπων τε καὶ Ἐπισκόπων καὶ τιμιωτάτων κληρικῶν». Προσετέθη δὲ καὶ ἡ χρονολογία ἢ μὴ ὑπάρχουσα ἐν τῷ σχεδίῳ («Ἐν ἔτει ἐπτάκις χιλιοστῷ ἑκατοστῷ τρίτῳ (7103 = 1622) μηνὶ Ἰουλίῳ, ἰνδικτιῶνος πέμπτῃς»).

Κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1622, ὅτ' ἐξεδόθη ἡ ἐπίσημος Πράξις τοῦ «κανονισμοῦ» τοῦ ἁγίου Γερασίμου, εὑρίσκετο ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκ Ρωσίας ἐπανακάμψας ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Θεοφάνης

¹ Ν. Κατράμη, ἐνθ' ἀν. σ. 121 ἐξ. Πρβλ. Μ. Γεδεών, Χρονικὰ Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας, Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1883, σ. 74.

² Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Ἀρχιμ., Δύο ἐγγραφα ἐπισήμου ἀνακηρύξεως (κανονισμοῦ) ἁγίων ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ, «Ἐκκλησιαστικὸς Κήρυξ» Κύπρου, Ε, 1915, σ. 397-398.

(1608 — 1644), ἀφωσιωμένος φίλος καὶ συνεργάτης τοῦ Κυρίλλου Λουκάρεως¹. Ἡ Ἐκκλησία Ἀντιοχείας ὑφίστατο διαταραχὴν ἐκ τῆς ὑπάρξεως τότε δύο Πατριαρχῶν, τοῦ Κυρίλλου δ' (1620 · 1634) καὶ τοῦ Ἰγνατίου γ' (1620 · 1634), μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀθανασίου β' (1612 · 1620) ἀμφισβητούντων τὸν θρόνον². Γνωρίζομεν ὅτι ὁ Κύριλλος εὗρίσκετο ἐν Κωνσταντινουπόλει κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1622, συνυπογράφας Συγγίλιον τοῦ Κυρίλλου Λουκάρεως μετὰ τοῦ Θεοφάνους Ἱεροσολύμων³. Προφανῶς εὗρίσκετο ἐκεῖ καὶ κατὰ Ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὅτε ἐξεδόθη ἡ περὶ τοῦ ἁγίου Γερασίμου ἐπίσημος πράξις, διότι ρητῶς λέγεται ἐν αὐτῇ ὅτι γνώμη καὶ τοῦ Ἀντιοχείας αὕτη ἐξεδόθη. Ἄλλ' ἄγνωστον διὰ τίνα λόγον ὁ Κύριλλος δὲν ὑπέγραψε τὴν πράξιν. Μήπως διότι ἐκηρύχθη ἐκπτωτος ὑπὸ τινος Συνόδου, συνελθούσης ἐν Συρίᾳ, ἢ μήπως διότι πρὸ τῆς ὑπογραφῆς τῆς Πράξεως ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως; Βέβαιον εἶναι ὅτι δὲν ὑπέγραψε τὴν πράξιν ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας. Ὑπέγραψεν αὐτὴν ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κύριλλος, ὁ Ἱεροσολύμων Θεοφάνης καὶ δώδεκα Μητροπολῖται, ἐκ τῶν παρευρεθέντων ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ συνοδικῶς διασκηψαμένων. Διὰ τῆς Πράξεως ταύτης ἀπεφασίσθη «ἵνα ὁ προρρηθὲς ἐν ἁγίοις Γεράσιμος ἐτησίαις ἱεροτελεστειαῖς καὶ ἀγιστεῖαις τιμῶτο καὶ ὕμνοις ἐγκωμίαις γεραίροιο καὶ ἐν ἀριθμῶ τῶν ὁσίων καὶ ἁγίων ἀνδρῶν καταλέγοιο ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἕξῃς εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, οὐ μόνον ἐν τῇ νήσῳ τῶν Κεφαλληνέων, ἀλλ' ἐπὶ πάσης τῆς ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης τῶν εὐσεβῶν Ἐκκλησίας». Ἡ μνήμη δὲ τοῦ ἁγίου ὠρίσθη ἀντὶ τῆς 15ης τὴν 16ην Αὐγούστου, ἵνα μὴ συμπίπτη μετὰ τῆς ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, καὶ τὴν 20ὴν Ὀκτωβρίου, ἡμέραν τῆς πρώτης ἀνακομιδῆς τοῦ λειψάνου αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ ἔκτοτε ἀπετέθη ἐν τῷ ναῷ τῆς Μονῆς, ἥτις ἀπὸ τῆς ὁσίας τελευτῆς αὐτοῦ ἤρξατο ὀνομαζομένη «Μονὴ τοῦ ἁγίου Γερασίμου». Τὸ ἱερόν λείψανον μετὰ πάροδον τοσοῦτων αἰῶνων σώζεται ἀκέραιον μετ' ἀναλ-

¹ Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Ἀρχιμ., Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων, σ. 492.

² Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπισκ. Ἀθηνῶν, Εἰδήσεις περὶ τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἰσ' μέχρι τῶν μέσων τοῦ ιξ' αἰῶνος, Ἐν Ἀθήναις 1938, σ. 12.

³ Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, Ἱστορικὰ μνημεῖα τοῦ Ἀθῶ, Περιοδ. Ἑλληνικά· Γ, 1930, σ. 51.

λοιώτων χαρακτήρων τῆς ἱερᾶς φυσιογνωμίας τοῦ ἁγίου καὶ λιτανεύεται ὄρθιον κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἑορτῶν.

Τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν ἀνακήρουξιν αὐτοῦ ὡς ἁγίου κείμενα ἐδημοσιεύθησαν τὸ πρῶτον μετὰ τριετίαν (1625) ἐν Λονδίῳ, ἐν τῷ ἑξῆς τεύχει: «*Βιβλίον τοῦ ὀρθοῦ λόγου βεβαίωσις καλούμενον, τυπωθὲν διὰ δαπάνης καὶ ἐπιμελείας τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου πρώην Μαΐνης, κυρίου Ἰερεμίου. Ἐν Λωνδεῖνῃ παρὰ Ἰωάννη τῷ Ἀβιλανδ, κατὰ τὸ ἀρχεῖ έτος τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας*». Ἐν ἀρχῇ τοῦ τεύχους, ἀποτελουμένου ἐκ 32 σελίδων 4ου σχήματος, δημοσιεύεται ἀφιερωτικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Ἱερομονάχου καὶ Πατριαρχικοῦ Πρωτοσυγγέλλου Παΐσιου Μεταξᾶ πρὸς τὸν Θεόφιλον Καρυδαλλέα, μετὰ τοῦτο παρατίθεται ἡ αἴτησις τῶν Κεφαλλήνων πρὸς τὸν Πατριάρχην, ἐπακολουθεῖ ἡ ἐπίσημος Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Πρᾶξις («*Συνοδικὴ ἔκθεσις τοῦ Πατριάρχου*») εἶτα «*Ἀναστασίου τοῦ ἁγιωτάτου Πατρὸς ἡμῶν Πατριάρχου Ἀντιοχείας καὶ Κυρίλλου ἔκθεσις σύντομος τῆς ὀρθοδόξου πίστεως*», τέλος κανῶν εἰς τὸν ἅγιον Γεράσιμον, ποίημα τοῦ ἐκ Ναυπλίου Μητροφάνους Ἱερομονάχου καὶ στίχοι τούτου, σχετικοὶ πρὸς τὸν κανόνα¹. Ἡ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Πρᾶξις προσυπογράφεται καὶ ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Ζακύνθου Παρθενίου Δοξαρά ὡς ἑξῆς «*ταπεινὸς Ἐπίσκοπος Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου Παρθένιος μαρτύρομαι εἶναι ἀντίγραμμα ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ ἐνταῦθα εὑρισκομένου*». Δυστυχῶς ἡ μαρτυρία αὕτη δὲν εἶναι ἀκριβής. Διότι ὁ Δοξαράς, ἰδὼν ἐν τῷ κειμένῳ τῆς Πράξεως μνεῖαν Πατριάρχου Ἀντιοχείας, προσέθηκεν αὐθαιρέτως τὴν ὑπογραφήν «*Ἰωακείμ ἑλέφ Θεοῦ Πατριάρχης Ἀντιοχείας*». Τοιαύτη ὑπογραφή δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ πρωτοτύπῳ, κατὰ τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα. Ἐν τῷ Ἀρχιεπιφυλακείῳ τοῦ Ἀργοστολίου, κατὰ τὴν πρόσφατον ἡμῶν ἐπίσκεψιν εἰς Κεφαλληνίαν², ἀνεύρομεν τὸ πρωτότυπον, οὗτινος παρατιθέμεθα ἐν τέλει τῆς πραγματείας πανομοιότυπον³, ἐξ οὗ σαφέστατα καταφαίνεται ὅτι μετὰ τὴν ὑπογραφήν τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου ἀκολουθεῖ ὑπογραφή τοῦ Θεοφάνους Ἱεροσολύμων.

¹ *M. Γεδεών*, Χρονικὰ τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας, σ. 81. *E. Legrand*, Bibliographie hellénique ou description raisonnée des ouvrages publiés par des Grecs au dix-septième siècle, I, Paris 1894, σ. 188-193.

² Ἰδὲ «*Ἐκκλησιαν*» 1937 ἀριθ. 34-35.

³ Τῇ παρακλήσει ἡμῶν ἐφωτογράφησε τὸ πρωτότυπον τῆς Πράξεως ὁ Διευθυντὴς τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους κ. Δ. Α. Ζακυθινός, ᾧ τινι ἐκφράζομεν θερμὰς εὐχαριστίας.

Ούτε, άλλως τε, υπήρχε τότε Πατριάρχης Ἀντιοχείας Ἰωακείμ. Προσετέθη δὲ καὶ ἄλλη ἀνακρίβεια εἰς τὸ δημοσιευθὲν ἐν Λονδίῳ κείμενον τῆς Πράξεως μετὰ τὴν τελευταίαν ὑπογραφὴν τοῦ Ἐπισκόπου Ἀγαθουπόλεως: «καὶ ἄλλοι πλεῖστοι». Μόνον τέσσαρες ὑπογραφαὶ παρελείφθησαν, πιθανῶς διὰ τὸ δυσανάγνωστον, ὡς καταφαίνεται ἐκ τοῦ πρωτοτύπου τῆς Πράξεως. Εἰς τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Ἀδριανουπόλεως Ἀνθίμου προσετέθη «ὁ μετέπειτα Πατριάρχης χρηματίσας». Πράγματι δὲ ἐχηματίσεν ἐπὶ τινὰς μῆνας (25 Ἰουνίου-2 Ὀκτωβρίου 1623) ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως Ἀνθίμος β' μετὰ τὴν πρώτην πτώσιν τοῦ Κυρίλλου Λουκάρεως, ἀλλὰ βεβαίως δὲν ἔζηκεν ὁ ἴδιος τὴν προσθήκην εἰς τὴν ὑπογραφὴν αὐτοῦ. Αἱ ἀνωτέρω προσθήκαι καὶ ἰδίως ἡ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Ἰωακείμ Ἀντιοχείας ἀταλαιπώρως ἐπανελήφθησαν ὑπὸ τῶν μετὰ τὸ 1625 ἐκδόντων τὴν ἐπίσημον Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν Πράξιν τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ ἁγίου Γερασίμου¹.

Πρῶτος συνέταξε κανόνα, ὡς εἴπομεν, εἰς τὸν ἅγιον καὶ ἀκολουθίαν ὁ ἐκ Ναυπλίου Ἱερομόναχος Μητροφάνης, σύγχρονος τοῦ ἁγίου, ζήσας πιθανῶς ἐν Κεφαλληνίᾳ. Ἐκ τοῦ βιβλίου του «Ὁρθοῦ λόγου βεβαίωσις» ἡ ἀκολουθία αὕτη μετετυπώθη ἐν Ἑνετίᾳ τῷ 1704· ἀλλὰ μετὰ τινὰ ἔτη ἀκολουθίαν συνέταξε καὶ ὁ Ζακύνθιος Νικόλαος Γαβριηλόπουλος, δημοσιευθεῖσαν ὡσαύτως ἐν Ἑνετίᾳ τῷ 1718. Πλειστάκις ὁμοῦς ἔκτοτε ἐξεδόθη ἐν Ἑνετίᾳ, ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Κεφαλληνίᾳ ἡ ἀκολουθία τοῦ Μητροφάνους, τελευταίως δ' ἐν Ἀθήναις (1925), ὡς καὶ τοῦ Γαβριηλοπούλου. Πληθὺς δ' ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ ἐκδόσεων τοῦ βίου καὶ τῶν ἀκολουθιῶν ἐγένετο, ἔνεκα τοῦ ἰδιαίτερου σεβασμοῦ πρὸς τὸν θαυματουργὸν τῆς Κεφαλληνίας ἁγίου.

Ο ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (†)

¹ [Πρὸβλ. *Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, Κύριλλος Λουκάρις*, ἐκδ. Β' ἐπιμελείᾳ Γρηγορίου Παπαμιχαήλ, Ἀθῆναι 1939 σ. 74,].

Η ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΠΡΑΞΙΣ ΤΟΥ «ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ»
ΤΗΣ ΑΝΑΚΗΡΥΞΕΩΣ ΕΙΣ ΑΓΙΟΝ

ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

*Τοῖς κατὰ Χριστὸν πολιτευομένοις χάρις καὶ ἔλεος παρὰ Θεοῦ
Πατρὸς καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.*

Ὅσιον ἅμα, καὶ τῷ κοινῷ τῆς ἐκκλησίας πληρώματι, εἴπερ τι ἄλλο λυσιτελέστατον φαίνεται, τοὺς ἀρετῇ διαπρέψαντας ἐν τῷ μετὰ σώματος βίῳ, καὶ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν, τελεταῖς ἐτησίοις καὶ ὕμνοις ἐγκωμίων γεραίρεσθαι. Ἐκεῖνο μὲν, ὅτι ἡ πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ὁμοδούλων τιμῆ, ἀπόδειξιν ἔχει τῆς πρὸς τὸν κοινὸν δεσπότην εὐνοίας, ὡς πῶς κάλλιστα φιλοσοφῶν ὁ καισαρτείας διδάσκει Βασίλειος. Καὶ ὅτι, ὁ τοῖς κατ' ἀρετὴν βεβιωκόσιν ἀπονεμόμενος ἔπαινος, δι' ἀρετῆς εἰς Θεὸν ἀναφέρεται, παρ' οὗ πᾶσα ἀρετὴ εἰς ἀνθρώπους, οἷά πῶς θεολογῶν ἀποφαίνεται γρηγόριος ὁ τῆς θεολογίας ἐπώνυμος. Πρόσθετος δέ, ὅτι καὶ ὡς χρέος ἡμῖν, τοῖς τοιοῦτοις ἀφοσιωτέος ὁ ἔπαινος, ἵνα μηδενὶ μηδὲν ὀφείλωμεν κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον. Λυσιτελέστατον δὲ τοῖς πᾶσιν ὁμοίως, ἐπειδὴ ὁ περὶ τὰ καλὰ ἔπαινος τοὺς μὲν ραθυμότερους ἐγείρειν τε πέφυκε καὶ παραθῆγειν εἰς ζῆλον καὶ μίμησιν τῶν αὐτῶν, τοὺς δὲ φιλοπονωτέρους ἀκμαιότερους ἐργάζεσθαι οἷδεν γὰρ οὕτως εἶδε πόθον ψυχῆς τὴν τε ἀρχὴν παραγαγεῖν παρηγμένον, ὡς εὐφημία περὶ τὰ εὐφημούμενα τοῖς μὴ παντάπασι βεβλακευμένοις, καὶ νωθοῖς τὴν διάνοιαν. Ὅσοι δὲ ἐπὶ ποσὸν ἀρετῆς ἤδη προβεβηκότες τυγχάνουσι, τούτοις καὶ εὐφροσύνην οὐ τὴν τυχοῦσαν χαρίζεται ἢ περὶ τοὺς ἀγαθοὺς εὐφημία, εἰ δεῖ σολομῶντι πείθεσθαι, ἐγκωμιαζομένου δικαίου, λέγοντι, εὐφραΐ-

νεσθαι τοὺς λαοὺς. Πρόσθεσ δέ, ὡς οὐδὲ μικρὰ συμβάλλεται εἰς ἀντίληψιν ἡμῶν ἐν περιστάσεσιν ἢ πρὸς τοὺς σεβασμίως τελευτήσαντας ἄνδρας τιμῆ, εἰ χρῆ τοῖς ὄρωμένοις ἐξεικάζειν τὰ ἀόρατα τῆς μεγαλουργίας τοῦ Θεοῦ. εἰ γὰρ οὐκ ἄχρηστος τῇ ἀγαθοδότηδι τοῦ Θεοῦ προνοία τῶν ὑλικῶν αἰτίων ἢ τάξις ἐπὶ τῶν ὄρωμένων εἰς διεξαγωγὴν καὶ διοίκησιν τοῦ παντός, εἰκόσ ἐστι καὶ πρὸς διαμονὴν τῶν ὑπὲρ φύσιν χαρισμάτων τοῦ τελεταρχικοῦ πνεύματος, μὴ παντάπασιν ἀχρήστους εἶναι τὰς τῶν θείων ἀνδρῶν πρεσβεύσεις καὶ μεσιτείας. Πρὸς δὴ ταῦτα καὶ ἀπιδουσα ἀνέκαθεν ἢ τῶν εὐσεβῶν δμηγυρις, ἐν εἰκόσι καὶ λόγοις τῶν θεαρέστως πολιτευσαμένων τὰς πράξεις καὶ κατορθώματα ἐκτίθεσθαι εἴωθε, πρὸς οὓς ἀπευθύνειν τε καὶ ῥυθμίζειν τῶν πιστῶν ἕκαστος ἔχει τὸν ἑαυτοῦ βίον. Ἐπειδὴ οὖν καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἠυδόκησεν ὁ Θεὸς ὁσίως καὶ θεαρέστως βιώσαντα τὸν ἐν τοῖς ὀμαλοῖς καλουμένοις χωρίοις τῆς νήσου Κεφαληνίας θεῖον γεράσιμον, τύπον γενέσθαι τοῦ κατὰ χριστὸν πολιτεύματος, καὶ θείας ἀρετῆς χαρακτῆρα, οὐπερ αἱ ἐν βίῳ ἀρεταὶ τε καὶ κατορθώματα οὐ μόνον ὑπ' ἀνθρώπων θαυμάζονται καὶ πανταχοῦ κηρύττονται παρὰ τῶν εἰδόντων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ Θεοῦ πολλῶ μᾶλλον ἐπιβεβαιοῦνται καὶ ἐπισφραγίζονται καθ' ἑκάστην τοῖς θαύμασιν, ὅσα εἰς ὠφέλειαν τῶν δεομένων καὶ καταφευγόντων εἰς τὸ θεῖον αὐτοῦ τέμενος, ἢ μεγαλόδωρος τοῦ ἀγαθαρχικοῦ πνεύματος ἀπεργάζεται χάρις. ἡμεῖς καὶ εὐσεβεῖν προθυμούμενοι τὰ πρὸς τὸν Θεὸν ἐν τῷ τῆν προσήκουσαν ἀπονέμειν τοῖς θείοις ἀνδράσι τιμῆν, καὶ τῆς κοινῆς τῶν πιστῶν ὠφελείας προνοοῦμενοι, συνφδὰ τοῖς πρὸ ἡμῶν θείοις πατρᾶσι τῷ κοινῶ τῆς Ἐκκλησίας ἔθει κατακολουθοῦντες, συνοδικῶς θεσπίζομεν, διοριζόμεθα, καὶ ἐν ἀγίῳ διακελευόμεθα πνεύματι, γνώμῃ καὶ τῶν παρευρεθέντων μακαριωτάτων πατριαρχῶν, τοῦ τε ἀντιοχείας, καὶ τοῦ ἱεροσολύμων, ἱερωτάτων μητροπολιτῶν, καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἀρχιεπισκόπων τε καὶ ἐπισκόπων, τιμωτάτων καὶ λογιωτάτων κληρικῶν, ἵνα ὁ προορηθεὶς ἐν ἀγίοις γεράσιμος, ἐτησίοις ἱεροτελεστείαις καὶ ἀγιστείαις τιμῶτο, καὶ ὕμνοις ἐγκωμίων γεραίροιτο, καὶ ἐν ἀριθμῶ τῶν ὁσίων καὶ ἀγίων ἀνδρῶν καταλέγοιτο ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἕξῃς εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, οὐ μόνον ἐν τῇ νήσῳ Κεφαληνέων, ἀλλ' ἐπὶ πάσης τῆς ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης τῶν εὐσεβῶν ἐκκλησίας. ὁ δὲ μὴ προσδεξάμενος τὴν συνοδικὴν ταύτην ἀπόφασιν, ἢ ὄλως ἀντειπεῖν τολμήσας, μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν νουθεσίαν,

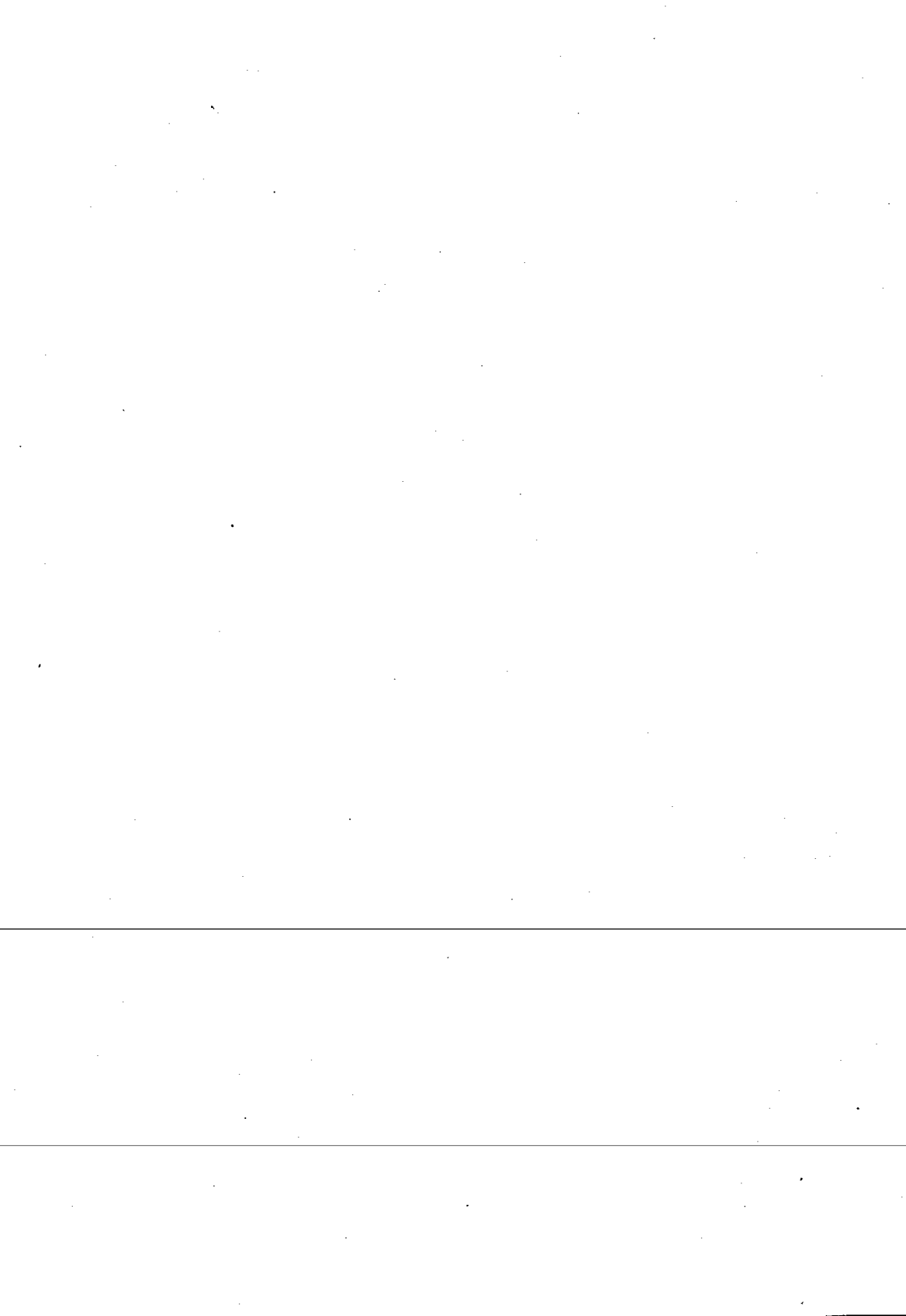
ἀποκοπτέος τῆς τῶν εὐσεβῶν ὁμηγύρευς καὶ τοῖς πᾶσιν ἔστω ὡς ὁ ἔθνικὸς καὶ ὁ τελώνης κατὰ τὴν τοῦ εὐαγγελίου φωνήν. Εἰς γὰρ αἰδίου μνήμην καὶ διηνεκῇ τοῖς πᾶσιν ἀσφάλειαν τὰ παρόντα κανονικῶς τε καὶ συνοδικῶς ἀποφηνάμενοι ἐπιδεδώκαμεν.

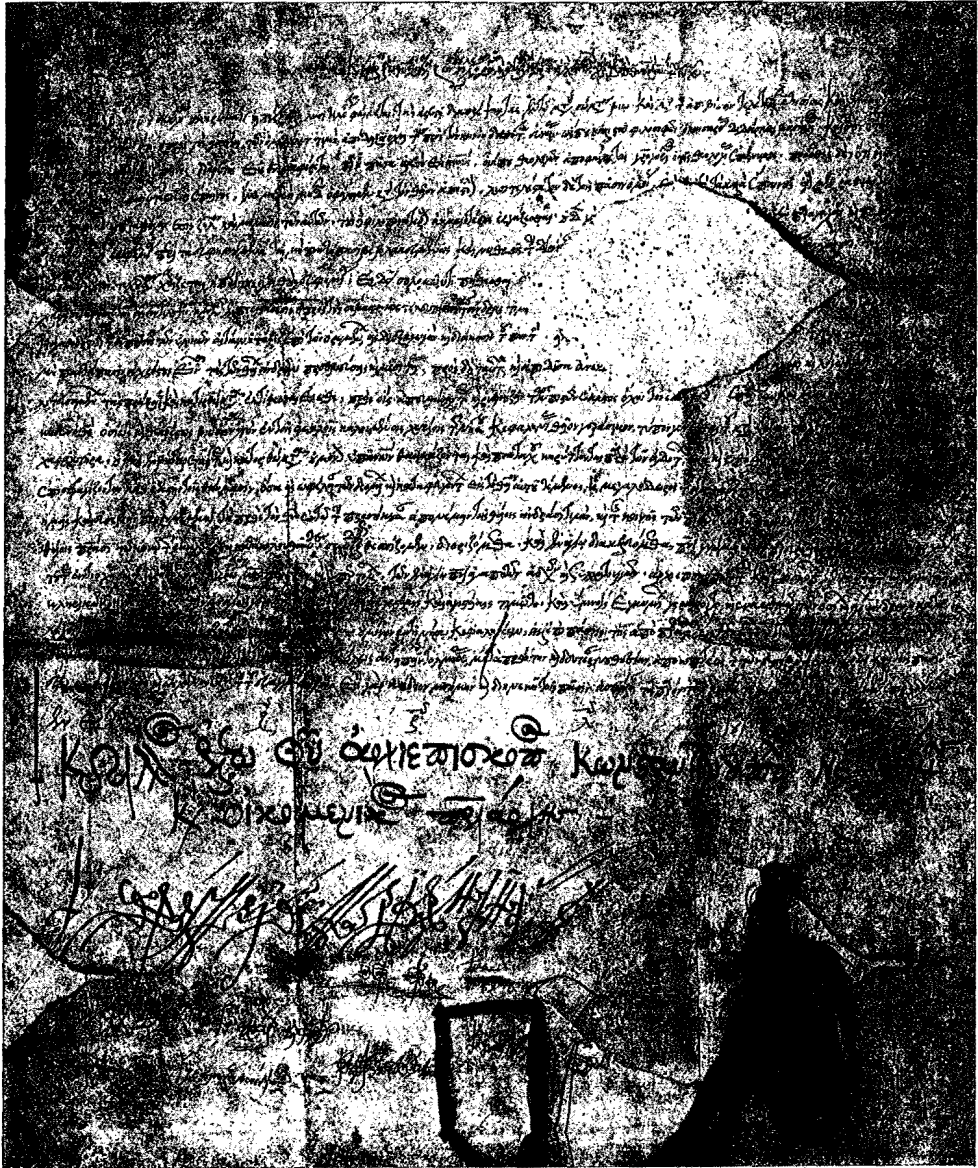
Ἐν ἔτει , ζϞϞ μὴν Ἰουλίῳ Ἰνδικτιῶνος Ε'ῆς.

† ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ ΕΛΕΩ, ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

† ΘΕΟΦΑΝΗΣ ΕΛΕΩ, ΘΕΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ
ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

Ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν Ἀρχιερέων.

Σιγίλλιον τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως ἀποκείμενον ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ Κεφαλληνίας.